

Nr 1283

av herr Hermansson m. fl.
om en ny försvarsordning, m. m.

Vänsterpartiet kommunisterna har under en rad år krävt tillsättandet av en försvarsutredning med uppgift att granska och nyordna försvarspolitiken, att bryta med det konventionella militära tänkandet. Den försvarsutredning som presenterades inför riksdagen 1972 fyller inte på något sätt de anspråken. Man litar uppenbarligen på att den nuvarande organisationen och dess ledning i alla situationer skall fungera på ett tillfredsställande sätt. En sådan uppfattning kan vänsterpartiet kommunisterna inte dela. Vi måste ha en krigsmakt som förmår försvara vårt land och värna om en utrikespolitik, byggd på alliansfrihet, jämställdhet mellan nationerna och nationellt oberoende. Vi anser också att en sådan krigsmakt måste organiseras så att den står under folklig kontroll och inte kan vändas mot den svenska arbetarklassens strävanden. I dagens läge uppfylls inte någotdera av villkoren.

Militärledningen, regeringen och riksdagsmajoriteten har i varierande utsträckning bidragit till att skapa ett försvar, som till sin uppbyggnad söker likna en stormakts. Med tekniskt alltmer komplicerad materiel stridsvagn S, Viggen, u-båtsserien Näcken osv. vill man möta en stormaktsinvasion.

Självfallet är detta en ren illusion. För en kraftigt överlägsen motståndare skulle det inte bereda några svårigheter att slå ut en relativt liten krigsmakt, organiserad efter samma principer som sin egen. Så gäller t. ex. att eld- och stridsledning blir mer och mer beroende av teletekniskt, ytterst förfinad apparatur för att över huvud taget kunna fungera. En viktig uppgift i en framtida konventionell konflikt kommer att bli att "störa" denna utrustning. Den forskning som krävs för att arbeta fram och bemöta sådana metoder finns det inga förutsättningar för att i tillräckligt stor skala bedriva i vårt land. För en stormakt torde det däremot utgöra en självklar del av krigsansträngningarna. I ett sådant läge skulle ett svenskt försvar av dagens typ komma till korta.

Ingen vill väl i dag öppet förespråka ett uppgivande av alliansfriheten. Men det står klart, att först i ett större militärt sammanhang kan en krigsorganisation som den svenska sägas vara motiverad och rimlig.

Men den nuvarande svenska militärledningen är ägnad att hota principen om neutralitet i krig. Och med väsentliga delar av Viggens utrustning tillverkad i USA, med engelska robotar av typen Bloodhound osv. förefaller det inte heller sannolikt att vi med någon större framgång skulle värja oss mot de stater där vapen tillverkas.

Försvarets nuvarande uppbyggnad tar sikte på att möta en invasion av traditionell typ. Det skall i så fall ske med vapen vilkas karaktär inte är

obetingat defensiva – flygplan av Viggens typ, u-båtar av Näckens typ kan med fördel användas för offensiva företag.

Som ovan anförts är det emellertid tvivelaktigt om vi är starka nog att slå tillbaka en tänkt angräpare. Helt säker är vidare att ett kärnvapensanfall mot Sverige i dagens läge skulle få katastrofala följder. Möjligheterna att skydda civilbefolkningen är små och skulle ett kärnvapensanfall bli aktuellt är större delen av svenska folket lämnat oskyddat.

Den nuvarande militärpolitiken, uppbyggd efter stormaktsmodell, är också orimligt kostnadskrävande. Den tar en alltför stor del av landets resurser i anspråk. Militärbudgeten ökar i år med 824,9 miljoner kronor till 8 374 900 miljoner kronor. Militära utgifter döljer sig också bakom andra poster i statsbudgeten, vilket gör att de verkliga kostnaderna är långt större. Här binds alltså enorma resurser som skulle kunna användas till sociala ändamål, till bostadsbyggande, utbildning, kultur och fredlig forskning och standardstegring.

Vpk vänder sig emot oerhört kostnadskrävande militära projekt typ Viggan. I dag vet vi att Jaktviggan kommer att kosta mellan 25 och 30 miljoner kronor per styck. Och redan nu anslås pengar till forskning och planering av ett nytt kostnadskrävande projekt "Flygplan 80", som skall komma efter Viggan. Vpk tar i en särskild motion upp dessa frågor.

Det finns också anledning att rikta uppmärksamheten mot den våldsamt svällande och kostnadskrävande militära administrationen. Försvarets centrala administration, som endast utgör en liten del av försvarets samlade administrativa verksamhet, har under endast sex år ökat sina kostnader med mer än 100 procent. Som ytterligare exempel kan nämnas att från 1963 till 1972, under nio år, ökade anslagen till försvarsstaben med 183 procent. Här finns uppenbarligen möjligheter till rationalisering och betydande inbesparingar.

Vpk kritiserar den nuvarande försvarsordningen, därför att den inte ger tillräckligt militärt skydd, men också därför att den nuvarande uppbyggnaden är orimligt kostnadskrävande. Vi kräver en bättre folklig kontroll, så att de militära resurserna inte kan vändas mot arbetarklassens strävanden.

Den under hösten inträffade reaktionära kuppen i Chile måste på ett seriöst sätt tas upp i diskussionen om det svenska försvaret. Liksom vår krigsmakt baserar sig Chiles på allmän värnplikt. Men i Chile visade det sig att detta – i motsats till vad som hävdats i svensk debatt – inte var skydd mot reaktionära krafter strävanden. I ett tillspetsat politiskt läge är det svårt att se hur man med nuvarande uppbyggnad av försvaret skall kunna garantera att dess ledning inte aktivt griper in i politiken. Sedan den tekniska utvecklingen blivit alltmer komplicerad har handhavandet av den mer övertagits av stamanställd personal, medan de värnpliktigas betydelse har minskat.

I och med detta växer naturligtvis krigsmaktens möjligheter att göra sig gällande som en autonom politisk kraft.

Vänsterpartiet kommunisterna vill mot bakgrund av dessa betänkligheter återigen framföra kravet på en omorganisering av den svenska

krigsmakten till ett reellt folkförsvar. En sådan omorganisering måste enligt vår uppfattning ta sikte på att utbilda svenska medborgare till tjänstgöring i företrädesvis lokala förband. Ett sådant försvar - det visar bl. a. erfarenheterna från Vietnam - utgör den bästa möjligheten för ett litet land att hävda sig mot en stark angripare.

Ett sådant försvar måste organiseras på ett sådant sätt att det förmår fungera även om landet ockuperas - som de flesta länder i Europa under kriget 1939-1945 - eller om den militära ledningen söker vända sig mot folkflertalets intressen, som nu nyligen i Chile. En omorganisation måste också ta sikte på att stärka möjligheterna till skydd mot kärnvapensanfall. I enlighet med detta, menar vi, att en utredning måste arbeta för att öka antalet säkra skyddsrum, att upprätta lokala förband med tillgång till vapen av högklassigt luftvärn i form av robotar, att ge försvaret en sådan organisation att inget förband kan fungera utan värnpliktigas insatser, samt en sådan uppbyggnad att organisationen kan fungera också i ett läge där dess ledning, eller delar därav, inte förhåller sig lojal med tanke på sina uppgifter. Utredningen måste också tillse att de värnpliktiga ges en gedigen grundutbildning och en så regelbundet återkommande repetitionsutbildning att inte stora delar av befolkningen lämnas utan tillräckliga möjligheter att försvara sina intressen mot en angripare.

Med hänvisning till det anförda föreslås

1. att riksdagen måtte uttala sig för en ny försvarsordning, byggd på folkförsvarets principer,
2. att riksdagen hos regeringen begär tillsättande av en ny försvarsutredning med ovan angiven målsättning, samt
3. att militäruppgifterna i en första etapp nedtrappas med två miljarder kronor under en tvåårsperiod räknat från budgetåret 1974/75.

Stockholm den 26 januari 1974

C.-H. HERMANSSON (vpk)

EIVOR MARKLUND (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

LARS WERNER (vpk)

i Tyresö

GUSTAV LORENTZON (vpk)

ALF LÖVENBORG (vpk)

JOHN MAGNUSSON (vpk)

i Kristinehamn